

MAURIZIO
DE GIOVANNI
DE DOOD
BEDRIEGT
IN NAPELS

'Intelligent, sfeervol, mooi
uitgewerkte karakters en sterke
plot.' – *De Limburger*

XANDER

THRILLER

Ook verschenen van Maurizio de Giovanni bij Xander Uitgevers
De dood zingt in Napels (2018)

Maurizio de Giovanni

De dood bedreigt in Napels

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *La condanna del sangue. La primavera
del commissario Ricciardi*

Oorspronkelijke uitgever: Giulio Einaudi editore

Vertaling: Irene Goes

Omslagontwerp: Studio Marlies Visser

Omslagbeeld: Getty Images

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Copyright © 2012 Maurizio de Giovanni

Published by arrangement with The Italian Literary Agency

Copyright © 2018 voor de Nederlandse taal:

Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2018

ISBN 978 94 0160 924 1 | NUR 305

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De dood bedriegt in Napels maakt deel uit van de Europa Thriller Selectie van Xander Uitgevers. Kijk voor meer informatie en boekentips op

[Facebook.com/EuropaThrillerSelectie](https://www.facebook.com/EuropaThrillerSelectie)

*Voor het jongetje
in de kinderwagen:
mijn vader*

1

Niemand kon het weten, maar die middag was de laatste winterregen gevallen. De straatkeien weerspiegelden het zwakke schijnsel van de lantaarns, die stil boven de straat hingen nu de wind was gaan liggen. Op dit late uur was alleen de herenkapsalon nog felverlicht. Binnen was een man een messing spiegellijst aan het poetsen.

Ciro Esposito had een sterk professioneel eergevoel. Het kappersvak was hem met de paplepel ingegoten, hier in deze winkel, die eerst van zijn opa was geweest en daarna van zijn vader. Tonnen haar had hij als kind opgeveegd, en hij werd niet anders behandeld dan het overige personeel; hooguit kon hij een extra draai om zijn oren krijgen als hij niet snel genoeg was met het aanreiken van een scheermes of een vochtige doek. Maar het had hem goedgegaan. Net als vroeger ontving zijn salon klanten uit de volkswijk Sanità, maar ook uit het verder gelegen Capodimonte. Hij had een zeer goede band met zijn clientèle: hij wist dat mensen niet alleen kwamen voor een knip- of scheerbeurt, maar vooral om even bevrijd te zijn van hun werk en hun vrouw, en soms van de partij. Hij voelde haarfijn aan wanneer hij moest praten of juist zwijgen, en welk onderwerp iemand ook aandroeg, hij had er altijd wel iets zinnigs over te zeggen.

Zo was hij inmiddels deskundige op het gebied van voetbal, vrouwen, geld en prijzen, eer en schande. Aan de politiek waagde hij zich niet, want in deze tijden was dat gevaarlijk terrein. Toen een man met een rijdende fruitstal een keer had geklaagd dat hij in deze tijden zo moeilijk aan zijn handel kwam, hadden vier mannen die niet eerder in de buurt waren gezien zijn kar kort en klein geslagen, en 'vuile verrader' naar hem geroepen. Roddels vermeed hij ook, je wist

maar nooit. Met trots beschouwde hij zijn salon als een soort sociale kring, en juist daarom zat hij in zijn maag met het feit dat het incident van een maand geleden een schaduw kon werpen op zijn respectabele zaak.

Iemand had zelfmoord gepleegd, in de salon. Een trouwe klant, die al kwam toen zijn vader nog in de winkel stond. Het was een joviale man, met het hart op de tong, eeuwig zeurend over zijn vrouw, over zijn kinderen, of over zijn eeuwige gebrek aan geld. Hij was ambtenaar, maar waarin precies wist hij niet meer, of misschien had hij het nooit geweten. De laatste tijd leek hij ineens neerslachtig en afwezig. Hij zei weinig, kon zelfs niet meer lachen om Ciro's beroemde moppen; zijn vrouw had hem verlaten en ze had hun twee kinderen meegenomen.

Zo was het gegaan: toen Ciro met het scheermes een bakkenbaard aan het bijwerken was, had de man plotseling zijn pols gegrepen en met een enkele trefzekere haal zijn eigen keel doorgesneden, van oor tot oor. Nog een geluk dat zijn medewerker en twee klanten erbij aanwezig waren, anders zou hij de politie en de officier van justitie er nooit van hebben kunnen overtuigen dat het om zelfmoord ging. Hij had meteen alles schoongemaakt, en de dag erna had hij de winkel dichtgehouden, in de hoop dat het nieuws niet zou uitlekken. De dode man kwam uit een andere wijk, dat hielp. In een bijgelovige stad als deze was je je goede naam zo kwijt.

Dit was waar Ciro Esposito die laatste winteravond aan dacht toen hij na het schoonmaken op het punt stond om de twee zware houten schotten voor de deur te zetten. Hij was de enige die tot zo laat doorwerkte hier in via Salvator Rosa. Maar de dag bleek nog niet ten einde. Er kwam een man binnen, die hem binnensmonds een goedenavond wenste.

Ciro herkende hem: dit was een van zijn vreemdste klanten. Mager, gemiddelde lengte, zwijgzaam. Rond de dertig, donkere teint, dunne lippen. Een onopvallende man, afgezien van die groene, glasachtige ogen van hem, en van het feit dat hij nooit een hoed droeg, zelfs niet als het hartje winter was.

Het weinige wat hij van hem wist versterkte het gevoel van ongemak dat zijn aanwezigheid hem bezorgde. Het waren geen tijden om klanten teleur te stellen, zeker de vaste klanten niet, maar deze klant in het bijzonder was niet een van de makkelijkste. Normaal groette hij, dan ging hij zitten, hield zijn ogen dicht alsof hij sliep, en bleef dan kaarsrecht zitten in zijn stoel, als een wassen beeld.

‘Goedenavond, meneer. Wat kan ik voor u doen?’

‘Alleen mijn haar, alstublieft. Niet te kort. Een snelle knipbeurt.’

‘Natuurlijk, meneer, ik zorg dat u zo weer buiten staat. Neemt u plaats.’

De man ging zitten. Hij keek snel om zich heen en Ciro zag hem opschrikken, en zijn adem inhouden. Verbeedde hij het zich, of had de man naar die plek achter in de salon gekeken, naar de stoel van de dode? De kapper dacht bij zichzelf dat het een obsessie begon te worden: het leek wel alsof iedereen die binnenkwam de bloedvlekken opmerkte die hij met zoveel geduld had weggewerkt.

De klant veegde de rebelse lok die op zijn spitse neus viel uit zijn gezicht. In het kunstlicht leek hij nog bleker, alsof zijn lever niet goed werkte: de bruine huid zag nu gelig. De man zuchtte en deed zijn ogen weer dicht.

‘Meneer, voelt u zich wel goed? Wilt u misschien een glaasje water?’

‘Nee, dank u. Als u maar snel bent.’

Ciro begon in de nek, met vlugge knipjes. Hij kon niet weten wat de ander, met zijn ogen dicht, probeerde te ontwijken.

Achter in de zaak zag hij een man zitten, het hoofd voorovergebogen, de handen slap op de benen, een zwarte kapmantel om zijn hals geknoopt, zijn blik gericht op de spiegel aan de wand. Vlak boven de rand van de cape een enorme jaap, als een door een kind getekende glimlach, waar ritmisch golven bloed uit stroomden. Van achter zijn gesloten oogleden nam hij waar dat het lijk het hoofd langzaam zijn kant op draaide: het zachte knakken van de nekwerfels, de vochtige frictie van de lippen van de wond.

Nu wil ik weleens zien wat ze nog te zeggen heeft, die hoer. Nu ze haar kinderen hun vader heeft ontnomen.

De klant bracht zijn hand naar zijn slaap. Ciro voelde zich steeds ongemakkelijker: op dit uur kwam er niemand meer langs en die lapzwanen die hij in dienst had was er al een tijdje vandoor. Wat kon er nog meer gebeuren? De schaar ratelde steeds sneller. De klant hield zijn ogen stijf dicht, de kapper zag zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd. Misschien had hij koorts.

‘We zijn er bijna, meneer. Twee minuten en dan laat ik u gaan.’

Vanuit de verre hoek herhaalde de dode zijn klaagzang. Buiten de openstaande deur was het stil. De straat zweeg en de lente wachtte. De lucht bewoog niet.

Het getik van de kappersschaar klonk als de scharen van een doorgedraaide krab, de man probeerde het niet te horen. Wat zou jij nu in godsnaam weleens willen zien? Jij zult helemaal nooit meer iets zien. Niet wat de hoer te zeggen heeft, en niets anders.

Met een diepe zucht knoopte de barbier de doek om de nek van de klant los.

‘Kijkt u eens, meneer. U kunt er weer tegen.’

Nadat hij wat muntgeld op het tafeltje dat als kassa diende had gegooid, liep de man naar buiten voor frisse lucht. Hij had het gevoel dat hij stikte.

De vochtige avond omhelsde Luigi Alfredo Ricciardi, commissaris voor de openbare veiligheid aan het hoofdbureau van politie in Napels. De man die doden zag.

Tonino Iodice was weer thuis bij zijn vrouw, moeder en drie kinderen. Hij had een rottag gehad. Zoals elke avond had hij onder de poort van het oude *palazzo* aan via Montecalvario een moment genomen om zijn masker op te zetten, dat van vermoeid maar voldaan gezinshoofd, iemand met wie het niet slecht ging. Hij wist dat het verkeerd was, maar hij deed het voor hen. Zij hoefden niet gebukt te gaan onder de last die hij op zijn schouders droeg.

Het was aan hem om de hele nacht naar het plafond te staren, luisterend naar de ademhaling van zijn gezin, na alweer een rustig verlopen dag, wie weet hoe lang we het zo kunnen houden. Het was

aan hem om keer op keer dezelfde berekening te maken, met steeds dezelfde bedragen en dezelfde dagen van de maand, aftellend tot de vervaldag en piekerend over wat hij moest zeggen om de oude vrouw zover te krijgen dat ze hem nog een kans gaf.

Vroeger had Tonino een pizzakar, en als hij daar nu aan terugdacht liep dat niet eens zo slecht. Zijn fout was alleen geweest dat hij dat destijds niet had ingezien en dat hij zo nodig iets anders wilde gaan doen. Hij stond om vijf uur op, dan bereidde hij het deeg en de olie voor, maakte de kar in orde, kleepte zich zo warm mogelijk als het koud was of gaf zich over aan de nietsontziende zon in de zomer, en vertrok dan naar het centrum. Altijd dezelfde straat, dezelfde gezichten, dezelfde klanten.

Iedereen was dol op Tonino: hij zong uit volle borst, en hij had een mooie stem, dat zei zijn moeder, en zijn klanten zeiden het ook. Knappe dames plaagde hij graag, dan deed hij alsof hij een beetje verliefd op hen was en dan lachten ze en zeiden: ja ja, dat zal wel, Toni, geef me die pizza nou maar en wegwezen jij. Met zijn kar, zijn fluitje en zijn stem zorgde hij voor vrolijkheid, en de politie kneep een oogje dicht en vroeg niet naar zijn vergunning; sterker nog, ze kwamen soms zelfs bij hem staan en dan gaf hij ze een pizza, *pe' senza niente*, zonder er geld voor te vragen. De jaren gingen voorbij, hij was getrouwd, en zijn mooie Concettina was even opgewekt en net zo arm als hij. Mario, Giuseppe en Lucietta waren kort na elkaar geboren, even knap als hun moeder en net zo luidruchtig als hun vader, maar hongeriger dan zij twee bij elkaar. Met de pizzakar redde hij het steeds vaker niet om rond te komen.

Op dat moment wist Tonino het zeker: als hij het er niet op zou wagen, als hij niet snel iets beters ging doen, dan gingen ze de honger tegemoet. Bovendien: niemand zei het hardop, maar iedereen was armer geworden en mensen deden van alles om maar iets te eten te vinden. De klanten bleven weg, en met het vooruittesysteem, eet vandaag en betaal over een week, had je er veel die aten en verdwenen.

Daarom had hij gedacht dat alleen de rijken nog buiten de deur lunchten, en rijke mensen wilden aan een tafel zitten, luisteren naar

de speelman met zijn mandoline, drinken en feestvieren. De oude smid in de vicolo San Tommaso ging met pensioen en zou zijn winkelruimte achterlaten. Daarbinnen pasten minstens twee lange tafels en een kleine, misschien wel twee. In het begin zou hij pizza's bakken en Concetta zou serveren, en later, als het eenmaal liep, zou hun oudste zoon Mario een handje helpen.

Toen hij het spaargeld van zijn moeder en alles wat hij aan familie en vrienden kon vragen had verzameld, kwam hij nog steeds een flinke smak geld tekort. Maar de kar was al verkocht, er was geen weg meer terug. Toen vertelde een vriend hem dat er in de wijk Sanità een oude vrouw was die geld uitleende tegen een lage rente en voor langere termijn.

Hij was naar haar toe gegaan, en hij had haar overtuigd; hij was goed in het overtuigen van mensen, helemaal als het oudere dames waren. Hij had het benodigde bedrag gekregen, en nu inmiddels zes maanden geleden had hij de pizzeria geopend.

Iedereen was naar de feestelijke opening gekomen: familie, vrienden en bekenden. De oude vrouw niet, die kwam haar huis liever niet uit, had ze hem gezegd. De mensen waren gekomen en ze hadden gegeten, en ook de volgende dag weer, voor goed geluk, en niemand hoefde te betalen. Alleen liet geen van hen zich daarna ooit nog zien.

Tonino kwam erachter dat afgunst harder raakt dan kogels, zoals de oudjes altijd zeiden, en ze hadden gelijk. Natuurlijk kwam er wel eens iemand langs, maar de zaak lag niet aan een hoofdweg, je moest ervan weten om er te komen, en niemand wist ervan. Naarmate de dagen, weken en maanden verstreken begon Tonino in te zien dat hij een stommitieit had begaan: hij had te veel geld uitgegeven aan het inrichten en voorbereiden, en dat was geld dat hij nooit meer terug zou zien. De oude vrouw had na drie maanden de lening verlengd voor nog eens twee maanden, tegen een hogere rente, en daarna had ze hem nog een maand uitstel gegeven en hem haar huis uitgejaagd, schreeuwend dat ze hem had gewaarschuwd, dit was de laatste keer, hij moest betalen.

Toen Tonino de deur opendeed sprong Lucietta in zijn armen en overlaadde hem met kusjes; ze was altijd de eerste die hem hoorde thuiskomen. Hij drukte haar tegen zich aan, toverde een glimlach op zijn gezicht en liep naar de rest van zijn gezin toe. Zijn hart verkrampte. De volgende dag zou de termijn aflopen, voor de laatste keer. Hij had nog niet eens de helft van het bedrag bij elkaar.

2

Op 14 april 1931, even na twee uur 's morgens, brak in Napels de lente aan.

Iets later dan normaal, en zoals altijd ingeluid door een nieuwe wind uit het zuiden, volgend op een stortbui. De eerste die het merkten waren de honden op de boerderijen op de Vomero en in de steegjes bij de haven; ze staken hun neus omhoog, snuffelden aan de lucht en sliepen verder, met een zucht.

De komst van de lente voltrok zich in stilte, terwijl de stad in ruste was, in de uren tussen het holst van de nacht en het ochtendgloren. Er werd niet om gefeest of getreurd. De lente vroeg niet om een onthaal, rekende niet op applaus. Ze nam simpelweg bezit van de straten en de pleinen. En wachtte geduldig voor dichte ramen en deuren.

Rituccia lag niet te slapen, ze deed alsof. Soms werkte dat. Dan kwam hij naast haar bed staan, keek naar haar en ging terug naar zijn slaapvliering. Dan hoorde ze het kraken van het oude bed, hoe hij zich omdraaide, en daarna zijn raspende gesnurk, dat akelige geluid dat haar als muziek in de oren klonk, vanwege de ellende die haar werd bespaard. Soms. Heel soms werd het haar gegund om te slapen.

Maar die nacht had de lente tegen het raam getikt, en zijn door goedkope wijn van de tavernen verderop in de steeg verzuurde bloed aan het borrelen gebracht. Doen alsof ze sliep had geen zin. Net als alle eerdere keren dat ze haar vaders handen op haar lichaam had gevoeld dacht ze aan haar moeder. En vervloekte haar om het feit dat ze dood was.

Carmela lag te kermen in haar slaap, de artritis pookte als een gloeiende ijzeren staak in haar botten. Koud had ze het niet, want ze lag onder een dikke deken, en er stond geen vocht op de muren. Als ze wakker was geweest, in plaats van ondergedompeld in een droomloze slaap, zou de oude vrouw met trots hebben gekeken naar het bloemetjesbehang dat ze kortgeleden had laten aanbrengen. Als ze wakker was geweest, zou ze bij zichzelf hebben gedacht dat ze met al die bloemen aan de wand het voorjaar in huis had gehaald, en dat ze de komende lente met elkaar zouden wedijveren, de bloemen op het balkon en binnen.

Maar aan Carmela zou de lente voorbijgaan. De bloemen niet, die zou ze wel krijgen. Alleen zou ze ze niet zien.

Emma draaide zich op haar zij. Voorzichtig, want ze wilde niet dat haar man wakker werd. Als de beweging in het wollen matras hem te vroeg uit zijn slaap zou halen, dan werd de lijst kwalen waarover die oude egoïst zich beklaagde nog langer. Ze bekeek zijn profiel in het zachte licht van de lantaarns dat door de zijden gordijnen kwam. Had ze ooit van hem gehouden? Zo ja, dan kon ze het zich niet meer herinneren.

In het donker glimlachte ze. Geen nacht meer zonder liefde, niet nog een lente zonder liefde. Haar man lag met zijn mond open, zijn haarnetje op en zijn nachthemd helemaal tot bovenaan dichtgeknoopt te slapen. Mijn god, wat haat ik die man, dacht ze.

Achter de houten planken waarmee de deur van de *basso* zat vergrendeld, hoorde Gaetano de muizen in de steeg. Overdag trokken ze zich terug in de putten van het nieuwe riool, op de grote en de zieke na, die door de kinderen werden opgejaagd en gedood. Maar 's nachts hoorde hij ze sinds een week rennen. Misschien kwam het warme weer eraan. Mamma was eindelijk in slaap gevallen. Tot een uur geleden had hij haar in haar kussen horen snikken, tot de vermoeidheid van de dag het had gewonnen. Dan had ze twee uur rust, misschien drie, en dan begon alles weer van voren af aan. Hij sliep

zelf niet; hij dacht aan wat ze hadden besloten. Ze moesten wel, want zo konden ze niet doorgaan. Hij deed zijn ogen dicht en wachtte zoals elke nacht tot het dag werd.

Attilio kon de slaap niet vatten. Die avond had hij de sterren van de hemel gespeeld, maar dat had niemand gemerkt, zoals gewoonlijk. Zoals hem 's nachts zo vaak gebeurde voelde hij weer dat bittere gevoel van frustratie branden in zijn maag, terwijl hij in het donker een sigaret rookte. Zonder iets te zien keek hij om zich heen, maar ja, dacht hij, wat valt hier ook te zien behalve vuiligheid. Toch wist hij iets wat hij altijd al had geweten, namelijk dat hij rijk en beroemd zou worden. Geprezen en aanbeden. Zoals die zelfingenomen zak die echt niets meer te bieden had dan hij. Laten we bij het geld beginnen. Dan komt de rest vanzelf. Dat zei mamma al toen hij klein was. Geld komt op nummer een. Een week nog, en daarna was het afgelopen met deprimerende kamers in smerige pensions.

Diep verzonken in een onrustige slaap lag Filomena te dromen. In haar droom stond ze bij de voordeur en zag ze zichzelf de straat op gaan, zoals altijd met een lange zwarte omslagdoek om haar hoofd, om haar gezicht te verbergen.

Op de deur stond in grote rode letters: HOER. Gewoon zo, zonder twijfel, alsof het een achternaam was.

Ze zag zichzelf het hoofd buigen, vol schaamte, schuldig zonder schuldig te zijn. Hoer. Zonder mannen, zonder liefdes. Maar toch een hoer. In haar droom voelde ze spanning, de angst dat haar zoon het scheldwoord op de deur zou zien als hij thuiskwam. Met haar handen, die nat waren van de tranen, probeerde ze het weg te vegen, maar hoe harder ze veegde, hoe erger het werd. Haar handen waren rood. Rood van een oeroud vergrijp: dat ze mooi was.

In de eerste nacht van het nieuwe jaargetijde lag Enrica te slapen. Naast haar op het nachtkastje haar bril, een boek en een halfvol glas

water. Haar kamerjas lag opgevouwen op de stoel, onder haar borduurwerk.

In het zwart van haar droom een onbekende aanraking, een vreemde geur en twee ogen die haar aanstaarden. Groene ogen. In haar slaap voelde de jonge vrouw het naderen van de lente, die het bloed aan de kook zou brengen.

Op maar een paar meter van haar vandaan, maar tegelijk zo ver als de maan, was de man in slaap gevallen. Hij had gegeten, daarna had hij met de radio aan door het raam naar haar gekeken terwijl ze borduurde. Het leven betredend van een ander alsof het zijn eigen leven was. Voorwerpen aanrakend met andermans handen, lachend met een andere mond, zich geluiden en stemmen voorstellend die hij niet hoorde, aan de andere kant van het glas.

Daarna de slaap, met een nieuwe onrust, een andere spanning onder zijn huid, alsof hij ziek werd, maar het was de lente: het bloed zocht een uitweg. En ten slotte de duisternis, met zijn angstbeelden, en de laatste herinnering aan zijn onschuld.

In zijn droom zag hij zichzelf weer als kleine jongen, het was zomer en de hitte brandde op zijn huid. Hij rende door de wijngaard naast het erf van zijn ouderlijk huis, zoals altijd spelend in zijn eentje. In zijn droom rook hij de geur van zijn eigen zweet en van druiven. En toen de geur van bloed. Het bloed van de man die daar in de schaduw zat, zijn benen gestrekt voor zich uit, armen langs zijn zij, handen op de grond, het hoofd opzij, rustend op zijn schouder. Het heft van het mes dat uit zijn borst stak, als een soort stompje, een onvolgroeide derde arm. In zijn slaap slaakte hij een zucht van kinderlijke verbazing.

Net als toen tilde de dode man zijn hoofd op en net als toen sprak hij tegen hem, en het meest afschuwelijke was dat hij het, net als toen, niet raar vond dat hij tegen hem sprak. In zijn droom draaide hij zich weer om en rende weg, zoals hij destijds had gedaan. Aan de slapende lippen van de man die ooit die jongen was ontsnapte een kreun.

Hij kon er niet aan ontsnappen: honderd, duizend doden zouden met hun onbekende monden tot hem spreken, en evenzoveel keer zouden ze hem met holle ogen aanstaren en hun gebroken vingers naar hem uitstrekken.

Buiten op straat, voor het raam, wachtte de lente.